

Lukášovo evangelium 17: *3Mějte se na pozoru! Když tvůj bratr zhřeší, pokárej ho, a bude-li toho litovat, odpusť mu. 4A jestliže proti tobě zhřeší sedmkrát za den a sedmkrát k tobě přijde s prosbou: „Je mi to líto, odpustiš mu!“ 5Apoštolové řekli Pánu: „Dej nám více víry!“*

Milý sbore, sestry a bratři, rád bych dnes spolu s vámi přemýšlel o **odpuštění**. Odpuštění patří k jednomu z hlavních témat křesťanství.

Pán Ježíš o něm hovoří hned na několika místech. Snaží se jeho podstatu vystihnout **komentováním reálných situací**, ve kterých se spolu s učedníky ocitl, případně jeho charakteristické rysy vypíchnul **v příbězích, které vyprávěl**.

O hříšnici v domě farizea řekl: *Její mnohé hříchy jsou jí odpuštěny, protože projevila velikou lásku. Komu se málo odpouští, málo miluje (Lk 7,47)*. Když Ježíš viděl víru mužů, kteří rozebrali střechu, aby před Ježíšem spustili člověka s postižením, řekl ochrnutému: *„Synu, odpouštějí se ti hříchy“ (Marek 2,5)*. V souvislosti s Otčenášem se v Matoušově evangeliu objevuje tento komentář: *Neboť jestliže odpustíte lidem jejich přestoupení, i vám odpustí váš nebeský Otec; jestliže však neodpustíte lidem, ani váš Otec vám neodpustí vaše přestoupení (Mt 6,14-15)*. Dlužník, kterému byl odpuštěn značný dluh, ale on se přesto zachoval vůči svým drobným dlužníkům tvrdě, zakusil, že **zneužití odpuštění se nakonec obrátí proti tomu, kdo jedná nemilosrdně**.

Z těchto příkladů je snad dostatečně patrné, že odpuštění není jednoduché teoreticky definovat, a už vůbec ne prakticky realizovat. Odpuštění je stejně paradoxní jako logika života křesťana. Ježíš ji popisuje ve výroku: *Neboť kdo by chtěl zachránit svůj život, ten o něj přijde; kdo však přijde o život pro mne, zachrání jej (Lk 9,24)*.

V tomto výroku je **řeč o ztrátě a záchraně**. Pokus zachránit život způsobuje jeho ztrátu a naopak, ztráta života vede k jeho nalezení či záchraně. Ve slovech – *Kdo by chtěl zachránit svůj život, ten o něj přijde; kdo však přijde o život pro mne, zachrání jej* – Ježíš naznačuje, že **pokusy lidí „ošéfovat“ si samostatně svůj život**, vedou spíše k znehodnocení života, a naopak, když se někdo těchto marných pokusů vzdá, **najde verzi života**, o které se mu dříve ani nesnilo.

Pozvání k následování Ježíše je pozváním k novému způsobu přemýšlení, vyhodnocování a samozřejmě také k novému způsobu jednání. Každému, kdo se někdy snažil zbavit nějakého zlovyku nebo opustit negativní myšlenkový stereotyp je zřejmé, že to není nic jednoduchého nebo automatického.

Bible nám v této souvislosti prozrazuje, že v Ježíšově době v tom byli mnohem úspěšnější celníci a hříšníci než zbožní a slušní lidé. Ono, žel, obecně platí, že slušní a zbožní lidé jsou vůči změnám docela resistantní, imunní, zkrátka nechce se jim už na sobě pracovat. Mají za to, že Bůh je spokojen s tou verzí života, ke které se s ním již v minulosti dopracovali. To je samozřejmě velký omyl. Ale vraťme se nyní k našemu tématu.

Již zaznělo, že odpuštění patří k samotné podstatě křesťanského života. Jestliže motto následování nacházíme ve slovech – *kdo by chtěl zachránit svůj život, ten o něj přijde; kdo však přijde o život pro mne, zachrání jej* – mohli bychom se ptát: **co člověk ztrácí, v okamžiku, kdy odpouští?**

Čeština tuto souvislost naznačuje už v samotném slově odpuštění. Slyšíme tam kořen slova – pustit. Co tedy člověk pouští, když odpouští?

1. Odpouštějící se **vzdává práva na odplatu**, případně **se zříká kompenzace**, která by měla být připsána na vrub pachateli zla. V určitém smyslu by to mohlo znamenat také upuštění od pachatelova potrestání, které by mělo mít odvetný účinek.

2. Když odpouštíme, dochází v nás ke změně emocí. Ten, kdo odpouští, **dává svému hněvu STOP** a nedovolí, aby se dlouhodobý hněv proměnil v hořkost nebo zášť. **Zabránění průchodu** těchto **emocí** může být zakoušeno jako těžká ztráta, protože zmíněné emoce mohly v určité fázi konfliktu plnit ochrannou funkci, například cítili někdo, že byla ohrožena jeho důstojnost. Ale jsou i oblíbeným únikem před konstruktivním řešením situace.

3. Odpuštění je spojeno **s odmítnutím lpění na určitých bolestných momentech z minulosti** a jejich úporného opakování, připomínání, zapamatovávání.

4. Odpuštění může znamenat **zanechání pokusů o vysvětlení a zdůvodnění** určitých selhání a ponechání je ve sféře nevysvětlitelného, iracionálního a možná i absurdního tajemství.

5. Oběť zlého počínání **je osvobozena od patologické fixace na pachatele zla**. Lidé se totiž někdy upnou na jednoho konkrétního viníka nebo jednu konkrétní událost a donekonečna si ji přehrávají, čímž dovolí, aby je ta nešťastná událost formovala, anebo lépe řečeno deformovala.

A tím se dostáváme k výčtu toho, co člověk v odpuštění získává?

1. Odpuštění umožňuje **zakoušet novou budoucnost**, která není určována bolestnou epizodou, minulým zraněním.

2. Člověk **získává sílu k pěknému životu**, který si předtím ani nedovedl představit.

3. Člověk, kterému je odpuštěno, zakouší **obnovu své integrity a vnitřního pokoje**.

4. Ten, kdo se odhodlá odpustit, v sobě musí **mobilizovat iniciativu a energii** a naopak, ten, kterému je odpouštěno, vynakládá úsilí k tomu, aby vše s pokorou přijal.

5. Ten, kdo se omlouvá, stojí jakoby bezbranný ve své nahotě, která svědčí o tom, že ztratil svou nevinnost, ovšem může **získat status omilostněného**, toho, kterému bylo odpuštěno.

6. V odpuštění dochází k nápravě poničených vztahů a před člověkem se znovu otevírá **možnost opustit život v bezpečné izolaci** a vstoupit do vztahové propojenosti, kde ovšem vždy hrozí, že dojde k opětovnému zranění nebo křivdě.

Kdybychom se pokusili shrnout, v čem spočívá ztráta, a v čem zisk odpuštění, dospěli bychom k tomuto závěru: pokud se člověk v odpouštění vzdá zášti, kterou v sobě léta živil, a která, aniž by si to uvědomoval, jej vedla k toxickému opakování stále zaujatějšího a sebestřednějšího vyprávění o vlastní křivdě, pak zkušenost odpuštění bychom mohli přirovnat k vysvobození z pekla hořké a paralyzující rozmrzelosti.

O odpuštění jsme dnes hovořili ve světle slov o ztrátě a zachování života. Tato slova zazněla v kontextu Ježíšovy výzvy „vezmi svůj kříž a následuje mne“, to znamená, že bez odkazu na Ježíšovu smrt a jeho vzkříšení význam těchto slov v plnosti nepochopíme.

Proto si zcela na závěr kázání položíme otázku: v čem se odpuštění podobá umírání a jakou analogii můžeme najít mezi odpuštěním a vzkříšením? Jinými slovy: odpouští-li, co ve mně umírá, a co se naopak rodí?

Odpouštět znamená nechat umřít mé snaze vynášet soudy, prosazovat má vlastní očekávání, poukazovat na mou prozíravost a mé neprůstřelné argumenty. Kdybychom parafrázovali Ježíšova slova: *Ti, kteří chtějí zachránit svou spravedlnost, o ni přijdou, a ti, kteří dají stranou svou spravedlnost kvůli mně – kvůli Ježíšovi, kvůli vyřešení konfliktu či kvůli nalezení smíření – ji neztratí.*

Ale odpuštění je také v jistém smyslu vzkříšení. Jak máme rozumět těmto slovům? Ten, kdo odpustil, a komu bylo odpuštěno, vidí sebe, druhého, Boha, jinak. Probouzí se do života uzdravených vztahů, ve kterých není místo pro odsuzování nebo nálepkování druhých. Naopak, je to **způsob života, v němž se učíme:**

- jak pohlížet na druhé, aniž bychom je snižovali,
- jak vyhodnocovat minulost, aniž bychom ji démonizovali
- jak žít, aby se náš život podobal nebi, už teď a tady, ne až někdy po smrti.